

Overtro

Gamle fortællinger og Skikke fra Midtjylland Samlede af Jens Kristjan Nielsen Felleskov.

Sødal

På Sødal har der før været en del Gjengange. I en af Kjelderne har der i mange Tider været Barneskrig, som lød ligesom et Barn der vil græde og Moderen tyssede derpå, men for nogle Aar siden blev Gulvet omlagt, og da fandt man en Barnehaand. Siden den tid har man aldrig hørt noget der.

Ved Kjøreladen er der også Gjengangerri, thi Ladeporten mod Vest kan ikke være lukket om Natten. Derfor har man maattet lade et Hul øverst i Porten være aaben og saa snart man lukker Hulet staar den ene port aaben om Morgen.

Nede i Skoven har der i forrige Tider været en Mølle, og man kan endnu tydelig se hvor gaarden har liget og Dæmninggen staar ogsaa endnu – der hører man ogsaa undertiden Barneskrig.

En lille Tildragelse fortalt af en gammel Kone om Spøgeri i Sødal:

Engang kom der nogle Børn, som havde været i Rødding ind og ville besøge en Pige, der tjente i Sødal. Men mens de var inde sætter det til med Snefog, saa at de ikke kunne komme hjem, hvorfor de saa skulle blive der om Natten. De blev da vist op i en Kammer, hvor de skulle sove, men Fortælleren turde ikke lægge sig til at sove paa grund af, at hun havde hørt, at der var Spøgeri der. Som hun havde ligget en Tid, hører hun tydeligt, at Døren gik op og en gik ind i Stuen og saa løde det som den tog Stolen og trimlede den hen til Bordet derpaa aabnede den skuffen og tog endel Penge op af og saa satte den sig til at skrive, og da den var færdig med at skrive, lød det som den smed Pengene i en Urtepotte derpaa trimlede den Stolen tilbage paa sin Plas og forlod værelset.

Amdal

Mellem Vraa og Pederstrup er der en Dal, som kaldes Amdal. Der færdes ogsaa Gjengangeri. Sagnet siger, at det er en Præst, som ser ud ligesom et sort Menneske. Der var for ikke mange Aar tilbage en Mand, som Paserede Dalen om Natten. Som han gaar i Dalen siger han: vil du med saa hæng paa. Strags fik han saadan en Byrde, at han knap kunne bære det, og han blev den heller ikke kvit, før han kom over Dalen.

Løgtemænd

Løgtemænd har ogsaa været brugt i Overtroens Tjeneste. De færdes især hen med Kjerlandingerne paa Svovle de Steder. Saaledes tror man mange steder at hvor der brænder stillestaaende Lys findes en skjuldt Skat. Som eksempel kan jeg nævne på lille Ravnsholm Skov, hvor der tidt brænder Lys, der tror mange, at der findes en skjuldt Skat.

Naar man fra Sødal Skov kommer op over den saakaldte skovhede liger der en Del store Høje samlede i en Grupe ved den gamle Viborg Hobro Landevei, som kaldes Tinghøje. Efter Sagnet har der i forrige tider været holdt Ting. Her skulde have været tr Jomfruer fra Lynderupgaard i Himmerland uskyldig dømt til Døden. Siden den Tid skulde tre hvide Jomfruer vandre om Natten

ned over Skovkjær, Felleskov, Aastrup, Eistrup og mange gamle troværdige Folk paastaar at have seet dem.

En lille Tildragelse som skete i Vammen med Lygtemænd.

En Karl som flere gange havde rost sig af, at han ikke var bange for Løgtemænd. Saa en Dag skulde han kjøre til Mølle, og da han begav sig paa hjemvej var det blevet Aften. Som han saa var kommen forbi en Nabogaard, faar han en Lys at se som kunde se ud til at komme imod ham. Stax blev han saa ræd, at han ikke turde kjøre fremad, men vendte om og kjørte ind i Gaarden han var kjørt forbi og fik manden kaldt op og fik ham med sig hen mod Løgtemanden., og den kom ogsaa lige imod dem, men hvilken forbauselse – det var deres Nabokone med en Lygte i Haanden.

Fra Pederstrup fortælles der, at der var en stor Dreng i Marken efter Faarene. Da ser han en Lygtemand ovre ved Bjeregrav Bakker. Da det var en Dreng som ikke var forknytt siger han i sit overmod: hvad staar du der og lyser for , kom du over at lyse for mig at jeg kan se at komme hjem med Faarene. Med det samme stod lyset ved siden af ham; nu blev Drengen for alvor bange og stræbte at komme hjem med Faarene, men Lygtemanden blev ved at følge med til Gaarden, hvor den slog en stor blammer op over ham, da han trak ind i Gaarden. Da Drengen kom ind i Stuen til Lyset blev han volsom Syg .

Saaledes skete det ligeledes i Pederstrup, men Byen var samlet før Udstykninggen, da brugte folk jo for Skik at sove mørknings Søvn fra det begyndte at mørkne til hen ved kl 8. Men de store Dreng og Piger brød sig jo ikke om den soven, men gik gjerne ude paa Gaden og gjorde løier. Saa en Aften var di neden for Byen, der faar di saa en Lygtemand at se ude i Kjæret og Drengene raabte at den skulde lyse for *Dem og Lygtemanden var ved dem med det samme og de Unge af sted op til Skolen. Og ligesom de vilde ind ad Døren slog den et ga.. op over dem, men da de kom ind blev de saa syge at de brækkede dem saa det var forfærdelig.

Sødal Skov fra 40 rerne

Det var lille Jule Aften at en Skrædder Pige fra Rødding havde været i Vraa at sy, da det nu var Aften skulde en Karl fra Vraa følge med igjennem Skoven. Som de saa kommer til Skoven og skulde til at ind i den, seer de noget for ved dem paa Veien, som skred vestpaa op i Kratet. Hvad var det siger Pigen. Aa det var et Dyr siger Karlen, men det op ad Kratet ligesom et saaret Menneske gaar, og da det synes at kunne være ved vestsiden af Skoven gav det grimme vræl af sig, hvorpaa det lød ligesom den kom tilbage igjen og kom over veien lige for ved dem, hvor der stod en stor Haselbusk, hvor det løåd som det saa skulode have rykket den op og saa ned ad Sorteskole Veien. Ligeledes skete det engang, at der var to Mænd fra Pederstrup inde i Skoven at vilde tage Bier, og den ene var oppe i Træet. Saa var det ligesom der kom en stor flok Hunde halsende og ham der stod nede var nær ved at besvime, og mange flere har hørt det. Sagnet er at en Skytte, der har skudt sig i Skoven.

Rødsø

En Naturmærkelig Søe

Søen Rødsø er ikke meget bekjendt i Danmarks geografi, fordi den ligger i en tyndt befolket Hedeegn. Ja, for indtil hundred aar siden var det kun ved Norup, at der var dyrket jord til Søen. Den begrænses af Sognene Vammen og Pederstrup og Fællesskov af Rødding. Dens fladeindhold er cirka 300 tdr. Land, og dybden varierer mellem 3 og 6 Alen foruden mange Alen hængedynd. Det mærkelige ved Søen er, at den bliver større Aar for Aar, thi den har en kraftig Bølgegang, og halvdelen af Søbredden staar lodret op flere Steder til en dybde af 3 Alen, og naar Bølgerne gaar mod Land og Storm hjælpes til underhuler det Kjæret, som forsvinder Tid efter anden. Ved Vraa Fællesskov Kjær er der flere Steder, hvor der i Mands minde er forsvunden en Agers bredde, men ved Nordenden af Søen er der gaaet langt mere Tabt. Ved Pederstrup Kjær er der lidt Skovlevning mod Søen, men Vandet underhuler Jorden, saa Træerne en efter anden styrter ned i Søen. Ved en af Vammen Engene, kaldet Tjele Engen, den er nu kun 1 Karlsslet på den, men før har der været 18 Karlsslet. Ude i Søen for Tjele Engen er der en halv Snæs Øer eller Holme – kaldet Tanholmene, hvilket er levninger af Kjæret, som er gaaet tabt. Paa disse Holme er der om Sommeren en Mængde Fugle, der yngler. Foreksempel Ænder, Terner, Ryler og flere, og mange Gange er deres Reder saa nær hinanden, at man næsten ikke kan sætte Foden uden at træde paa dem. Sagnet fortæller, at man Engang ni Fortiden har kunnet seile fra Hersomgaard til Sødal, og der siges ligeledes, at der er spaaet, at Rødsø skal komme til at blamre for Hersomgaards Vindduer, men den Tid er vist fjern, da der mellem Søen og Gaarden er 1 Fjerdel Mil.